

Politie en deskundige zaten fout bij Maikel

Schiedamse parkmoord

De deskundige die bij de verhoren van Maikel was, greep niet in omdat hij 'geen trauma' zou hebben. Maar dat is nog geen excuus.

door Corine de Ruiter

Collega Bullens betoogt in zijn bijdrage van 23 september dat niet alle kinderen die een ernstig misdrijf meemaken, last krijgen van posttraumatische stress. Ook kinderen vertonen immers verschillen in hun reacties op levensbedreigende gebeurtenissen. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat temperament, lichamelijke constitutie, psychologische veerkracht, steun uit de omgeving, en eerder meegemaakte psychotraumata, deze reactie beïnvloeden. Bullens lijkt hiermee zijn optreden als deskundige in de Schiedamse parkmoordzaak te willen rechtvaardigen.

Hij was een van de vier gedragsdeskundigen die door politie en justitie werden ingeschakeld bij het onderzoek naar de moord op Nienke Kleiss. In het evaluatierapport van advocaat-generaal Posthumus wordt uitgebreid ingegaan op zijn rol als deskundige (zie www.om.nl). Hij was aanwezig was bij de zeer harde studioverhoren van het vriendje van Nienke, Maikel, en was volgens het evaluatierapport, aange-steld om te letten op de belangen van Maikel.

Bullens beweert dat Maikel niet getraumatiseerd was door het misdrijf waarvan hij het slachtoffer was, en rechtvaardigt daarmee als het ware de harde verhoortechniek. Deze redenering is om twee redenen onjuist. Ten eerste is het onjuist om zo'n korte tijd na een psychotrauma reeds te beweren dat er geen sprake is van nadelige psychische gevolgen. De gevolgen kunnen pas jaren na de traumatische ge-

beurtenis ontstaan duidelijk worden. Denk aan veteranen die aan oorlogen hebben deelgenomen en vele jaren later een scala aan psychische klachten ontwikkelen. Sommige mensen hebben meteen na het trauma last van psychische klachten als slapeloosheid en nachtmerries, er kan dan gesproken worden van een acute stress stoornis. Maikel had hier volgens de beschikbare informatie geen last van, maar dat zegt niets over de psychische gevolgen op de langere termijn. Ten tweede, en nog veel belangrijker, is het feit dat het niet lijden aan posttraumatische stressklachten geen enkel excuus vormt voor de wijze waarop Maikel in de verhoren is aangepakt. Het rapport-Posthumus laat hierover geen twijfel bestaan: 'De wijze van verhoor was niet afgestemd op het ontwikkelingsniveau van een kind van 11. Hij is als een volwassene verhoord. Met de belangen van Maikel is onvoldoende rekening ge-

Gevolgen van geweld vaak pas jaren na traumatische gebeurtenis duidelijk

houden. Zelfs als hij verdachte was geweest, zou deze wijze van verhoor niet juist zijn geweest'.

Waarom werd een kind van 11 dat slachtoffer was van een afschuwelijk misdrijf als verdachte verhoord? Terwijl bekend was dat hij naakt uit de bosjes in het park te voorschijn was gekomen. Bloedend met acht messteken in zijn lichaam, en met kneuzingen in de hals als gevolg van pogingen tot verwuring. De enige verklaring, is die van het willen 'scoren' van politie en justitie, en de tunnelvisie die dat met zich meebrengt. Het rapport-Posthumus sluit daarop aan: 'In hoeverre in de gedachtevorming rondom Maikel gewicht is toegekend aan feiten en omstandigheden die hem vrij pleiten, blijkt niet of nauwelijks uit het dossier'. Voor het verhoor van kinderen tussen 4 en 12 jaar die slacht-

offer zijn van een zedenmisdrijf bestaat sinds 1994 het protocol studioverhoren. De richtlijnen die in dit protocol staan, zoals 'geen opmerkingen maken die druk op het kind uitoefenen om informatie te geven', zijn bij het verhoren van Maikel met voeten getreden.

Zelf ben ik in de loop der jaren als gedragsdeskundige betrokken geweest bij vele strafzaken. Wat mij elke keer weer opviel was de 'hardheid' van het politieverhoor. Ook als er weinig technisch bewijs tegen een verdachte was, werd deze beschuldigd en soms ook gekleineerd en vernederd. In het aprilnummer 2005 van het Nederlands Juristenblad geeft gedragsdeskundige Nicole Nierop een overzicht van de geschiedenis van het verdachtenverhoor in Nederland. Het is droevig dat zij moet constateren dat er nauwelijks publicaties zijn over de standaard verhoorstrategie in Nederland. Wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit ervan is al helemaal afwezig.

Wat moet er gebeuren om te voorkomen dat kinderen als Maikel opnieuw zo verhoord worden? Posthumus pleit onder meer voor het standaard opnemen van alle verhoren in ernstige zaken op videoband. Nog belangrijker is dat er in Nederland onderzoek zal plaatsvinden naar het politieverhoor. En dan bedoel ik onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek, door onderzoekers die geen belang hebben bij de uitkomsten en niet aangestuurd worden door het ministerie. In de Verenigde Staten bestaat al lang een traditie van psychologisch onderzoek naar rechtechnieken. Dat heeft aangetoond dat juist onschuldige verdachten vaak aan extreem harde, confronterende verhoren worden onderworpen, ondanks of juist doordat zij ontkennen. Om die reden leggen zij vaak een (valse) bekentenis af. Meer kennis is nodig om ervoor te zorgen dat de Nederlandse burger op een rechtvaardig strafrechtstelsel kan blijven rekenen.

Prof. dr. Corine de Ruiter is bijzonder hoogleraar forensische psychologie, Trimbos-instituut.